

SOCIETAT

Hollywood Catalonia

Liz Taylor pren el sol en un descans del rodatge de 'De sobte, l'últim estiu', a s'Agaró. Era l'estiu del 1959.

Pla general obert. La carretera és dolentíssima, plena de pols i revolts. El cotxe que avança sota el sol d'agost és un Rolls de color blau clar. Pla detall. Matrícula estrangera. Pla mitjà. La capota està abaixada. Hi ha un home al davant i, al darrere, dues senyores tapades amb vels per a protegir-se de la pols. De sobte, al mig de la carretera apareix un grup de gent. El conductor atura el Rolls. El grup s'acosta. Primer pla del conductor. Buster Keaton, que en aquest cas s'interpreta a si mateix, fa "cara de pal". Els periodistes l'han enxampat quan viatjava d'incògnit entre Sueca i València. Feia unes hores, la notícia s'havia escampat com un rumor per les redaccions dels principals rotatius i periòdics de l'Horta. *El Mercantil Valencià* va enviar-hi un redactor que aturà el cotxe de Keaton a l'altura d'Altea per escortar-lo fins a València. Prop de Sueca esperaven el seguici un altre redactor d'*El Mercantil*, un de *Semana Gráfica* i el gerent de la Metro, el senyor López. Segons les cròniques de l'època —corria l'agost de 1930—, Buster Keaton va reaccionar amb hostilitat, però aviat el representant de la Metro demanà excuses a la premsa tot dient que Keaton i les seves acompanyants —l'esposa, Natalia Talmage, i també la germana d'aquesta— estaven cansats. "Cara de pal" es queixava d'insolació i no volia saber res de periodistes. Al final s'acordà que els periodistes acompanyarien l'actor a comprar provisions —galetes, pa, formatge, sal i llonganissa— i el guiarien per esquivar la resta de *paparazzi* que amb les plomes esmolades l'esperen a la capital. Finalment sembla que Keaton, l'home que no reia mai, va somriure lleugerament. Aquest gest microscòpic va ser suficient perquè *Semana Gráfica* titulés "Els arrossars de Sueca veieren riure Buster Keaton". La foto que apareix al costat del titular sembla més aviat desmentir-ho i l'aspecte de "cara de pal" és horrible: camisa arrugada, suada i per fora dels pantalons. Era ell, suat i empipat, però amb l'aurèola intacta: Hollywood en carn i ossos.

Qui és aquesta noia? Com es diu? Què fa? Com vesteix? Què odia? Amb qui és casada? Totes aquestes preguntes ja feien perdre la son als primers espectadors de cinema. A les primitives sales de projeccions, aquella noia que, des de la pantalla, feia riure o plorar el públic no tenia nom. No era ningú. A poc a poc, el públic comença a identificar-se amb els actors i a recordar-los i volen "conèixer-los". Aquest lligam sensitiu i sentimental fa por a les totpoderoses productores. Però aviat Hollywood comprèn el potencial comercial dels seus actors i actrius. Als inicis de l'*star system* sorgeix la disputa entre la Paramount i la Universal per Mary Pickford. Fer pel·lícules

Les estrelles del firmament de Hollywood ens varen visitar, ens van enamorar i se'n van tornar. D'aquelles anades i vingudes han quedat milers de pàgines escrites, milers de fotografies i sobretot, unes pel·lícules inoblidables.

amb la "núvia d'Amèrica" volia dir fer pel·lícules d'èxit. Els productors avien les seves estrelles i organitzen tota mena de maniobres publicitàries al voltant de la seva vida privada, els seus casaments, divorcis, escàndols. L'Olimp de Hollywood havia bastit un dels seus fonaments més inamovibles. La fàbrica de somnis estava en marxa. I els espectadors, de somnis, en volien a cabassos. Paral·lelament a les pel·lícules, Hollywood manté la febre col·lectiva fabricant objectes de culte: cartells, revistes, fotografies. Tot valia per estar més a prop de les estrelles.

Des de casa nostra, però, Hollywood queia força lluny. Per això episodis com el que relata la premsa de València els anys 30 es convertien en l'esdeveniment de l'any. Un viatge d'incògnit, un rodatge, unes vacances. Tot valia per a generar rius de tinta i desfermar les passions. Als anys 20, l'èxit de la pel·lícula *Los cuatro jinetes del apocalipsis* feta a partir de la novel·la de Blasco Ibáñez va fer que l'escriptor valencià entrés en relació amb la fàbrica de somnis. D'aquest contacte, Blasco Ibáñez va fer de *cicerone* a una parella de noucasats: Douglas Fairbanks i Sylvia Hawkes.

Al nostre país, un dels pols d'atracció de Hollywood va ser la productora i distribuïdora valenciana Cifesa.

Els anys 40 i 50, anomenats l'era dels estu-

ARXIU

Douglas Fairbanks, amb la seva tercera esposa Lady Sylvia Hawkes. El matrimoni vindria a la ciutat de València.

dis o l'era daurada de Hollywood, la febre per les estrelles estava al seu moment àlgid. Per això la premsa de l'època es dedicava a generar devessalls de tinta cada vegada que una estrella es movia. De vegades, però, el zel periodístic generava miratges. Corria el mes de setembre de 1950. Els periodistes dels principals mitjans barcelonins havien assetjat un ho-

Dalt, Orson Welles menja una paella davant la plaça de bous de València. El director havia vingut atret pel seu amic Hemingway. Baix, Ava Gardner a Tossa de Mar en el rodatge de 'Pandora'.

tel de Badalona amb la intenció d'aconseguir alguna foto i declaracions de Paulette Goddard, la *partenaire* de Chaplin a *El gran dictador*, entre d'altres títols. Després de dies de setge els *paparazzi* ho van haver de deixar córrer. La presumpta estrella que s'hostatjava a Badalona no era cap estrella de Hollywood, sinó una ballarina anglesa, Pauline Hocker, que estava de viatge de noces. Pauline Hocker, nom de soltera, s'havia casat amb un tal mister Goddard i per tant s'havia convertit en Pauline Goddard. De Pauline a Paulette hi havia només una passa. Els cronistes, que relataren honradament la seva "planxa" s'ho prenien amb sentit de l'humor i comentaven, graciosos, que el nom artístic de la tal Pauline era Paula Miranda.

La comtessa descalça camina per Tossa. El 10 d'abril de 1950 arribava a l'aeroport de Barajas de Madrid —"aeropuerto transoceánico", que en deia la premsa de l'època— la Venus feta dona, ni més ni menys que Ava Gardner. Gairebé al mateix aeroport, Ava coneixia Mario Cabré, actor-torero-poeta que havia de ser company seu en el rodatge de *Pandora y el holandés errante* que havia de començar a Tossa de Mar al cap d'uns dies sota la direcció d'Albert Lewin. La fama d'Ava, la de Cabré i sobretot l'imminent rodatge convertien l'aventura en gairebé inevitable. Quan Ava arriba a Barcelona, el dia 20,

els diaris en van plens, de la seva història amb el torero. "Ava i Mario van junts a tot arreu. Varen simpatitzar aviat i es van comprendre, pel que sembla, amb una identificació total". Les "passejades al capvespre" i "el embrujo de las noches espanolas" són d'altres sentències capturades al vol. Un dels episodis més sucosos del romanç va ser una cursa de braus esdevinguda a Girona. Cabré va dedicar els dos toros que va matar a Ava. Després de la cursa, un periodista feia la següent entrevista:

—Quan comença la vostra història?

—Va començar a Toledo, on vaig torejar unes vaquetes per tal que Ava compregués les nostres festes i els nostres costums.

—I quan l'has rematat?

—Aquest matí, a les vuit, a s'Agaró.

—Ava ens ha dit que vostè li interessa més del que es pensava. Que potser això li complirà la vida a ella.

—Home, potser...

—Però a vostè li interessa Ava?

—Moltíssim.

—I ella què en diu?

—Sembla que també sent alguna cosa.

—Han aparegut unes fotografies on us esteu besant. Aquestes besades no deuen ser al guió, oi?

—No siguis indiscret.

Al cap d'una estona, Ava Gardner s'afegeix a la conversa.

—Mario m'agrada molt. Més del que m'ha-

Dalt a l'esquerra, una de les escenes més vibrants d'"El Cid". A la dreta, Heston parla amb Anthony Mann en un descans del rodatge observat per un recluta que faria després d'extra, com els que omplen l'escena de baix.

via semblat.

—L'estima?

—L'estimo.

—Tot plegat acabarà en boda?

Ava mira Mario embadalida i ell somriu.

—No insisteixis amb aquestes preguntes.

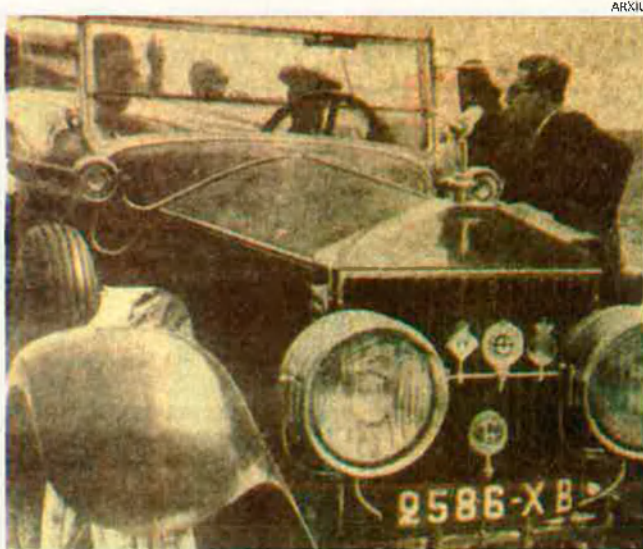
I el periodista acaba conclouent "Té raó. Per què preguntar una cosa que és evident?".

Tot plegat semblava tret d'una novel·la de

Hemingway, l'autor que Ava reverenciava des que va llegir-li *Mort a la tarda* i del qual es va fer molt amiga. L'aventura d'Ava Gardner i Mario Cabré va traspasar ràpidament l'Atlàntic i arribà a les orelles de l'apassionat Frank Sinatra, acompanyant d'Ava des de feia uns mesos. El mes d'octubre de 1950, Sinatra apareix a Tossa de Mar fet una fúria i disposat a aclarir la situació. Per convèncer Ava porta un regal important: un braçalet de 10.000 dòlars. Finalment, i acabat el rodatge, Ava i Frank es casen a Filadèlfia. En la seves memòries, Ava Gardner recordava així Mario Cabré: "Era un bon noi. Resultava divertit però no m'hi hauria casat mai. Va ser la casa productora qui es va inventar l'idil·li com a motiu publicitari. Cabré potser s'ho va prendre seriosament en algun moment. Jo no." I reblava: "En tots els països del món et trobes amb homes que són uns llaunes. Mario Cabré era un llauna espanyol al qual li anava millor l'autopromoció que torejar o fer l'amor. Era ben plantat i viril com només ho sap ser un llatí. Però també era presumtuós, orgullós, sorollós i estava totalment convençut que era l'únic home al món per a mi. Es va convertir en un autèntic malson."

Una altra de les visites sonades del Hollywood daurat a les nostres terres va ser la de Liz Taylor a s'Agaró. Era l'agost del 1959. L'actriu dels ulls violeta arribava a la Costa Brava per al rodatge de *De sobte, l'últim estiu*, l'adaptació cinematogràfica de l'obra de Tennessee Williams que dirigia Joseph L. Mankiewicz i interpretaven la mateixa Liz, el seu amic Monty Clift i Katherine Hepburn. Du-

Dalt, el Rolls de Buster Keaton als arrossars entre Sueca i Sollana on, segons deien les cròniques, l'actor va somriure. A la dreta, Keaton en la gasolinera de Massamagrell.

rant setmanes la Costa Brava va viure comoguda per les anades i vingudes de Liz, vídua de Michael Todd, amb el seu nou marit, Eddie Fisher. L'escàndol empaitava la parella, ja que Liz havia "robat" el marit a la que era la seva millor amiga, Debbie Reynolds. Els safareigs a banda, Liz Taylor va fer servir la Costa Brava per brodar una de les seves millors interpretacions tot alhora que aconseguia tornar a fer lluir una gran estrella anomenada Montgomery Clift que ja havia sofert el tràgic accident que marcà terrible-

ment la seva vida i la seva carrera.

El següent terratrèmol que ens envià Hollywood va ser el rodatge d'*El Cid*, una producció de Samuel Bronston dirigida per Anthony Mann que va rodar-se en part a Castella i en part a terres valencianes. Charlton Heston, ex-Ben Hur, arribava a Madrid l'agost del 1960 i era assetjat per la premsa amb preguntes sobre el cinema espanyol i sobre la figura històrica del Cid. Un allixonat però també un bon tros despistat Heston contestava amb un discurs històric "El Cid es per Espana el que el rei Artur és per Anglaterra. Tot i que El Cid és història i el rei Artur només llegenda". La incògnita de qui faria el paper de Doña Jimena no es va desvelar fins ben bé el mes d'octubre. Finalment, l'escollida va ser Sophia Loren, que venia de l'èxit del seu primer paper dramàtic a *Dos mujeres*. Sophia arribà via Madrid el mes d'octubre. La pel·lícula va immortalitzar la platja de Peníscola en la llegendaria batalla que el Cid guanya un cop mort.

Claudia Cardinale va venir a Barcelona. El motiu va ser el rodatge de la pel·lícula 'El fabuloso mundo del circo'.

El circ, el darrer gran desembarcament. Els anys 60 el món canvia i Hollywo-

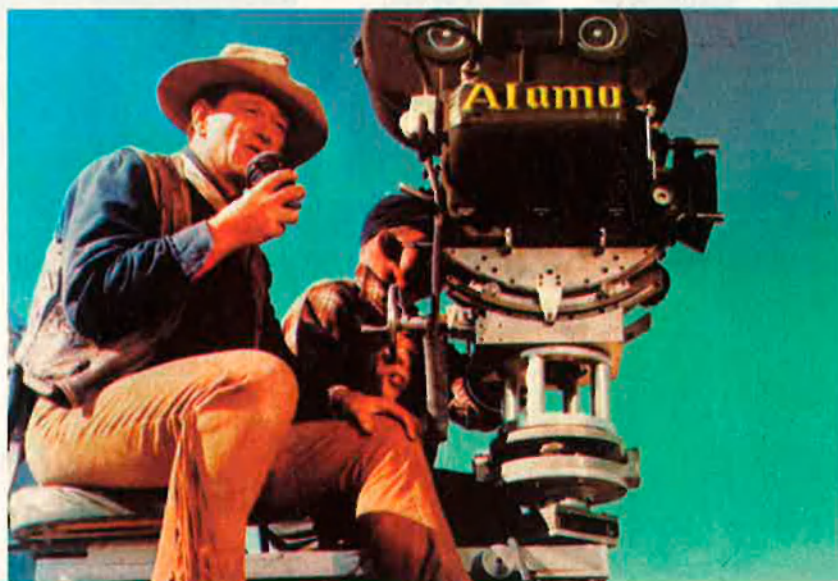
od també. La fàbrica de somnis s'adapta als nous temps, però les fórmules que funcionen continuen sent les de sempre. A casa nostra, els productes del cinema nord-americà continuen aixecant passions. El cinema que es fa sota el règim de Franco no dona per gaire cosa. Així, i mentre als EUA es presenten *El multimillonario* amb Marilyn Monroe i Yves Montand, *Desdejuni a can Tiffany* amb Audrey Hepburn o la morbosa *Psicosi* amb Anthony Perkins, la premsa d'aquí s'afanya a anunciar l'estrena de *¿Donde vas, triste de ti?*, segona part de *¿Donde vas, Alfonso XII?* i es presenta la nena prodigi Marisol.

El 1963 Hollywood prepara un desembarcament espectacular a Barcelona. El rodatge d'*El fabuloso mundo del circo* al port de la ciutat. Henry Hathaway arribava a Barcelona amb tota la seva *troupe*: John Wayne, Rita Hayworth i Claudia Cardinale. Hathaway, entusiasmat amb "l'antiguitat de Barcelona" declarava a la premsa que el que més li atreia del film era el repartiment. John Wayne, que ja havia treballat amb Hathaway, explicava que estava encantat de treballar amb animals i que l'atreia la idea de conèixer Claudia Cardinale. Una joveníssima Claudia declarava en arribar a la ciutat de Barcelona que treballar al circ li recordava la seva infantesa a Tunísia. Tancava el tercet d'estrelles Rita Hayworth en el seu primer paper de mare. En demanar-li si li feia cosa fer el paper de mare, Rita contestà "Ho tinc assajat des que tenia 20 anys, això de fer de mare. A més, em sembla meravellós tenir una filla tan maca com Claudia".

Rodatges insòlits. Tot i que Itàlia va guanyar-nos la partida a l'hora de convertir-se en plató natural de Hollywood a Europa, el nostre país ofería la possibilitat de treballar en paisatges que igualment podien ser exòtics, suggerents i no gaire cars. (Gràcies a les disposicions del fisc dels EUA, els beneficis aconseguits fora del país en el primer any i mig d'estada fora, no pagaven impostos.) A banda dels rodatges de les grans produccions i dels grans títols, Hollywood va produir un seguit de films —moltes vegades coproduccions— que per circumstàncies diverses van acabar sent productes de poc culte o simplement prescindibles. Aquest és el cas del rodatge al Montseny de *Penny Princess* amb Dirk Bogarde i Yolande Doulan i direcció de Val Guest el novembre de 1951 o *Erase una vez*, film d'època amb Joan Fontaine i Louis Jourdan rodat a Sitges i dirigit per Hugo Fregonese el maig de 1952. Altres títols de la dècada dels seixanta i setanta van ser *Los pianos mecánicos*, amb Melina Mercouri i James Mason, dirigida per Bardem i rodada a Cadaqués, *El misterio de las naranjas azu-*

Charles Chaplin durant un estiu a Cap Ferrat. El genial actor i director també es va allotjar al famós Hotel Formentor, a l'illa de Mallorca.

John Wayne i Rita Hayworth. També aquesta parella d'actors participaren en la superproducció 'El fabuloso mundo del circo', rodada a Barcelona.

les, una aventura de Tintin, que es va rodar a Xàtiva, *La gran esperanza blanca*, film sobre el món de la boxa rodada a Barcelona el 1969, *Persecución hasta Valencia* amb un desmollorat Tom Tryon —que havia estat el cardenal de Preminger— el 1968 o *El viaje de los malditos* amb Faye Dunaway i Max von Sydow el 1976 a Barcelona. Finalment cal esmentar l'accidentat rodatge de *La maldición de la Pantera Rosa* que es va acabar, després de la mort de Peter Sellers, als estudis Galàxia de Paterna i en uns exteriors durant la celebració de les falles de l'any 1981, en un intent d'aprofitar la fama de l'actor ja mort per fer un darrer film que resultà un fracàs. **Xènia Bussé**